

Дуальна професійна освіта у Німеччині

Funded by

on the basis of a Decision
by the German Bundestag

Центр міжнародного співробітництва у сфері
професійної освіти при Федеральному уряді

Дуальна професійна освіта у Німеччині

1. Основи та рамкові умови
2. Мотивації, інтереси та процес
3. Модель успіху

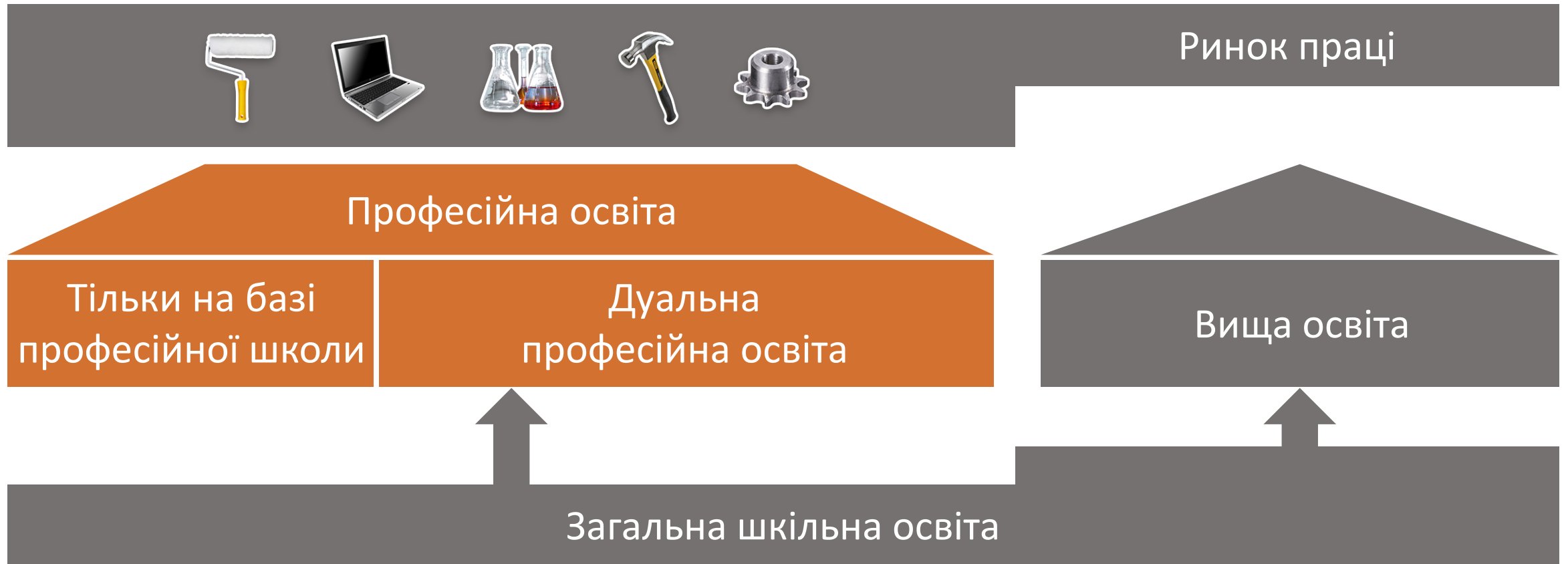

Дуальна професійна освіта:

Основи та рамкові умови

Оглядом про дуальну професійну освіту в межах німецької системи професійної освіти

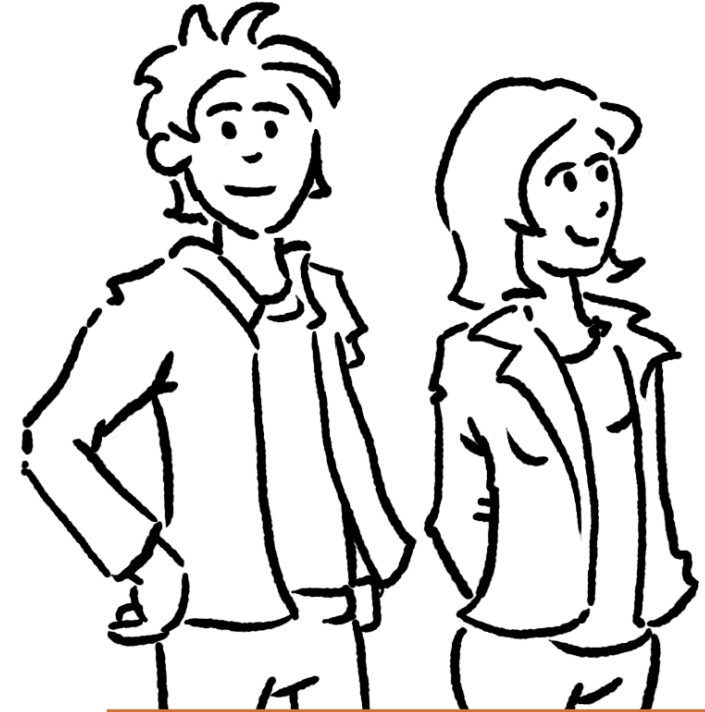

Учасники: особи, які отримують професійну освіту («учні»)

- ▶ 1,22 млн учнів щорічно
- ▶ навчання 324 визнаним професіям

Це означає:

- ▶ 5 % від усіх фактично зайнятих осіб складають учні

Учасники: роботодавці

- ▶ щорічно професійна освіта здійснюється на базі приблизно 18,7 % усіх підприємств, працівники яких підлягають обов'язковому соціальному страхуванню (приблизно 396 800 із 2,1 млн)
- ▶ це приблизно 475 950 нових учнів на рік
- ▶ 79 % з них після завершення навчання працюють на тому підприємстві, на якому вони здобули професійну освіту

Рамкові умови професійної освіти забезпечуються суб'єктами економічної діяльності, соціальними партнерами та державою

- ▶ Палати
- ▶ Соціальні партнери (асоціації працівників та роботодавців)
- ▶ Держава

Палати та соціальні партнери: визначають та перевіряють зміст освітньої програми на підприємстві

Держава: надає законодавчі рамкові умови та ресурси для шкільної професійної освіти

Інститути: палати як компетентна інстанція

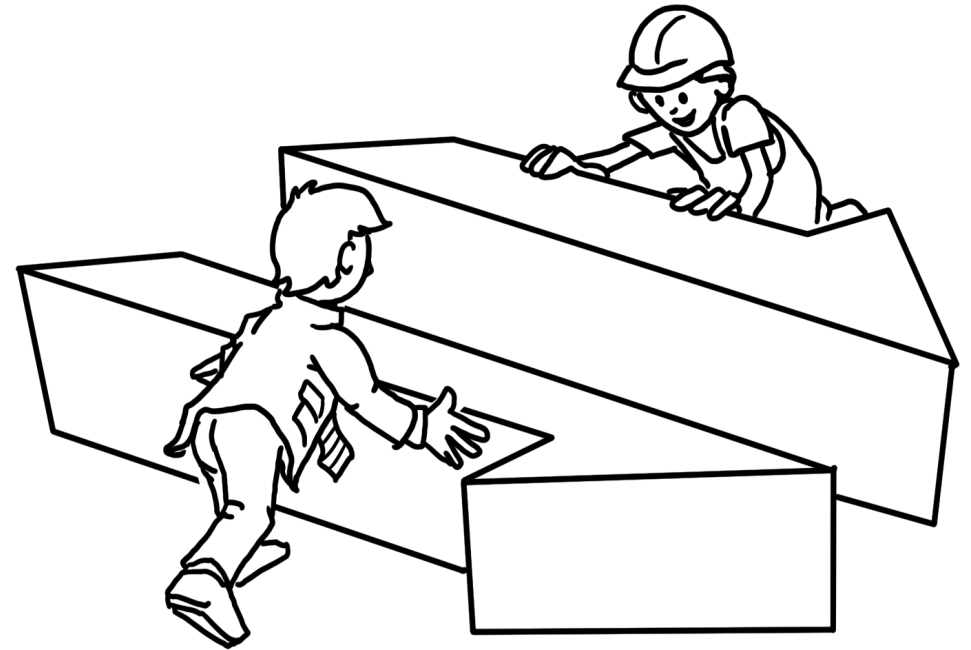
- ▶ здійснюють нагляд та контроль щодо професійної освіти на підприємствах
- ▶ атестують викладацький склад
- ▶ організовують проведення іспитів
- ▶ проводять інформаційні заходи та консультації

Інститути: соціальні партнери

Профспілки та асоціації роботодавців узгоджують між собою та з державою відповідні стандарти щодо виробничої частини професійної освіти

- ▶ зміст освітньої програми
- ▶ оплата праці у період професійного навчання
- ▶ контроль професійного навчання на підприємстві
- ▶ участь в екзаменаційній комісії

Інститути: держава, що надає рамки

- ▶ погоджує з соціальними партнерами правила організації професійного навчання (професійне навчання на підприємствах)
- ▶ визначає професійну освіту у професійних школах: рамковий навчальний план
- ▶ фінансує, організовує та контролює державну систему професійних шкіл
- ▶ проводить дослідження в галузі професійної освіти (Федеральний інститут професійної освіти)
- ▶ надає допомогу в рамках пошуку місця навчання (наприклад, молоді, безробітним, представникам уразливих верств населення)

Рамки: стандарти

- ▶ визначають здійснення Дуальної професійної освіти на підприємствах та у професійних школах
- ▶ забезпечують контроль якості та розвиток Дуальної професійної освіти
- ▶ діють на всій території Німеччини

Рамки: стандарти та їх виникнення

- ▶ **1. Роботодавці** виявляють на підприємствах нові професійні завдання та кваліфікації
- ▶ **2. Соціальні партнери та держава** погоджують та приймають нові стандарти професійного навчання на підприємствах, модератором процесу виступає Федеральний інститут професійної освіти
- ▶ **3. Держава** приводить рамкові навчальні плани у відповідність до нових правил організації професійного навчання

Прийняті стандарти фіксують у правилах організації професійного навчання (підприємства) та у рамкових навчальних планах (професійні школи).

Рамки: стандарти як правила організації професійного навчання

Освітні стандарти для навчання на підприємствах фіксують у правилах організації професійного навчання:

- ▶ найменування професії
- ▶ професійний профіль
- ▶ зміст навчальної програми
- ▶ тимчасові рамки та тимчасовий план
- ▶ вимоги до іспитів

Рамки: стандарти та рамковий навчальний план

У ході навчання у професійній школі учням передають необхідні теоретичні знання щодо професії та розширюють запас наявних у учнів знань, що належать до галузі загальної освіти.

Ці освітні стандарти визначають у рамковому навчальному плані:

- ▶ мета навчання
- ▶ Зміст
- ▶ навчальні модулі

Законодавчі рамки

Стаття 12 Основного закону Німеччини (Grundgesetz) встановлює свободу вибору професії.

Законодавство у галузі виробничої професійної освіти

- ▶ Закон про професійну освіту (Berufsbildungsgesetz)
- ▶ Закон про охорону праці неповнолітніх (Jugendarbeitsschutzgesetz)
- ▶ Ремісничий кодекс (Handwerksordnung)
- ▶ Закон про тарифні угоди (Tarifvertragsgesetz)
- ▶ Закон про тимчасове регулювання нормативних вимог Промислово-торгової палати (Gesetz zur vorläufigen Regelung des Rechts der Industrie- und Handelskammer)
- ▶ Закон про правовий режим підприємств (Betriebsverfassungsgesetz)

Законодавство у галузі шкільної професійної освіти

- ▶ обов'язкова шкільна освіта
- ▶ регіональні закони про школу

Дуальна професійна освіта:

Мотивації, інтереси та процес

Мотивація та заходи на рівні держави

Мотивація: Німеччині потрібні кваліфіковані фахівці для забезпечення зростання та розвитку економіки.

Висновок: Ми повинні зміцнювати систему Дуальної професійної освіти та керувати нею.

Заходи :

- ▶ створення та актуалізація законодавчих рамок
- ▶ залучення до процесу додаткових учасників
- ▶ контроль та розвиток системи (зокрема силами Федерального інституту професійної освіти)

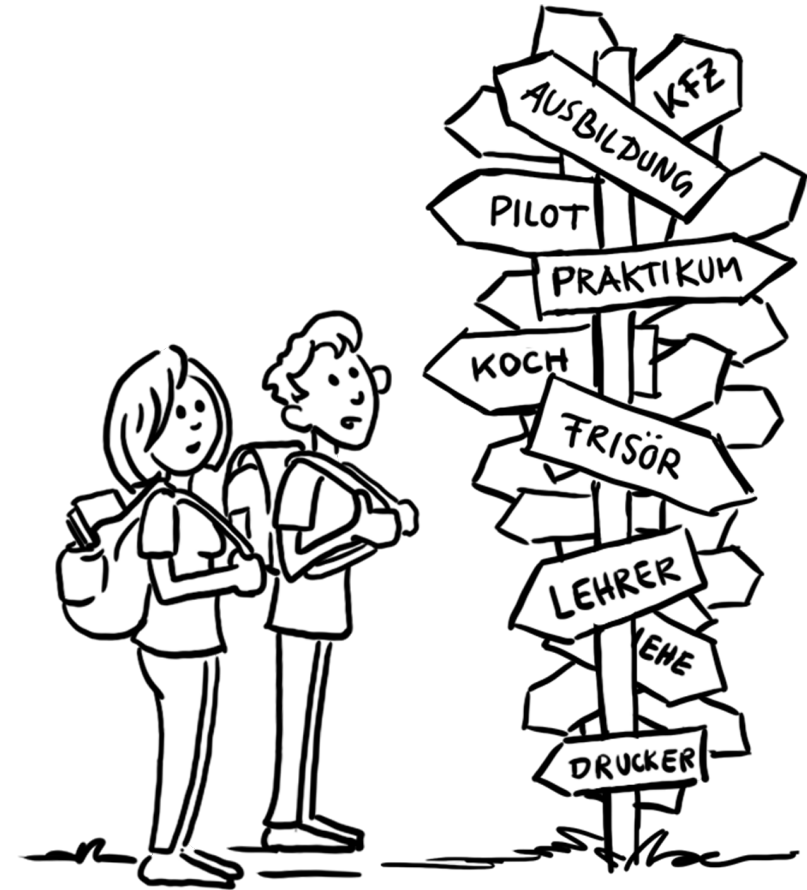

Мотивація та відправний пункт – молодь

Мотивація: «Я хочу стати...!»

Відправний пункт :

- ▶ знайти потенційні підприємства та ознайомитися з пропозиціями
- ▶ написати заяви про прийом на навчання
- ▶ якщо необхідно – порядок відбору
- ▶ вибрати навчально-виробниче підприємство
- ▶ укласти договір про професійне навчання

Мотивація та відправний пункт – підприємство

Мотивація: «Мені потрібна впевненість у питаннях кадрового забезпечення»

Відправний пункт :

- ▶ отримати допуск як навчально-виробниче підприємство
- ▶ запропонувати місця для навчання
- ▶ оцінити заяви щодо прийому на навчання
- ▶ відібрати учнів
- ▶ укласти договір про професійне навчання

Договір про професійне навчання

Професійна освіта починається з укладання договору про професійне навчання між роботодавцем та учнем.

Договір про професійне навчання регулює такі аспекти :

- ▶ термін навчання
- ▶ зміст
- ▶ випробувальний термін
- ▶ предметний та тимчасовий план навчання
- ▶ оплата праці
- ▶ права та обов'язки обох сторін

Дуальне навчання на двох навчальних майданчиках

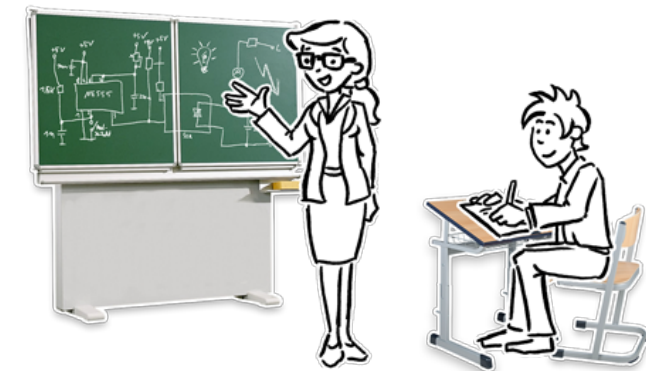
70% – навчання на підприємстві

- ▶ упорядковане навчання у реальних умовах праці
- ▶ учні задіяні на конкретних виробничих ділянках
- ▶ працю учнів оплачують

30 % – заняття у професійній школі

- ▶ заняття у класі
- ▶ 2/3 програми – предмети за фахом
- ▶ 1/3 програми – загальноосвітні предмети

Термін Дуального професійного навчання складає
від двох до трьох з половиною років

Випускний екзамен

Випускний екзамен

- ▶ організовується палатами
- ▶ теоретична та практична частини
- ▶ до складу екзаменаційної комісії входять
 - ▶ роботодавці
 - ▶ працівники (представники профспілки)
 - ▶ викладачі професійної школи (представляють державу)

Випускний екзамен

Документ про освіту

- ▶ видається палатою
- ▶ визнаний державою диплом

Здобуття диплома є успішним завершенням навчання.

Початок професійної кар'єри.

Початок професійної кар'єри: шанси

На ринку праці

- ▶ трудовий договір безпосередньо з підприємством, на якому пройшло професійне навчання
- ▶ трудовий договір з іншим підприємством
- ▶ працевлаштування у іншій професійній галузі

Продовження професійної освіти

- ▶ курси підвищення кваліфікації та перекваліфікації
- ▶ здобуття вищої освіти («третя галузь освіти»)

Дуальна професійна освіта

Модель успіху

Резюме

Процес

- ▶ Навчання паралельно на підприємстві (70 %) та у професійній школі (30 %): «дуально»
- ▶ Навчання за певною програмою та протягом певного терміну (договір про професійне навчання)
- ▶ Навчання на конкретній виробничій ділянці
- ▶ Випускний іспит перед незалежною комісією

Резюме

Рамки

- ▶ Держава гарантує законодавчі рамки
- ▶ Держава організовує шкільну частину професійної освіти
- ▶ Палати та соціальні партнери визначають обсяг та зміст професійного навчання
- ▶ Палати як компетентні інстанції здійснюють нагляд за навчанням на підприємстві

Чому Дуальна професійна освіта успішно функціонує у Німеччині?

Чинники успіху

- ▶ Історично сформована система
- ▶ Високий рівень суспільного визнання
- ▶ Ситуація несе вигоди як для учнів, так і для підприємств
- ▶ Навчання відповідає потребам у кваліфікованих кадрах
- ▶ Ефективна інституційна база
(палати, соціальні партнери, малі та середні підприємства)
- ▶ Участь усіх зацікавлених сторін у формуванні системи
- ▶ Висока гнучкість та адаптивність системи

П'ять стовпів

1. Співробітництво між державою, суб'єктами економічної діяльності та соціальними партнерами
2. Навчання у межах виробничого процесу
3. Загальновизнані національні стандарти
4. Кваліфікований викладацький склад
5. Інституціоналізовані дослідження та консультації

Переваги для учнів:

Дуальна професійна освіта –
це ідеальна підготовка до професійного життя:

- ▶ вузькоспеціальні компетенції та кваліфікації для здобуття професії
- ▶ реальні умови праці (верстати, технології, робоча обстановка)
- ▶ оплата праці під час професійного навчання

Переваги для підприємств:

Дуальна професійна освіта забезпечує наявність висококваліфікованих кадрів:

- ▶ компетентні фахівці, які відповідають потребам підприємства (на відміну від претендентів «з вулиці»)
- ▶ підвищена продуктивність праці (швидка окупність)
- ▶ активна участь суб'єктів економічної діяльності у розробленні освітніх стандартів
- ▶ внесок у Соціальну відповідальність бізнесу (CSR)

Переваги для держави та суспільства:

Взаємна вигода, добробут та соціальна гармонія:

- ▶ висока продуктивність економіки та праці
- ▶ гармонізований ринок праці (пропозиція/попит)
- ▶ соціальна та економічна інтеграція людей
- ▶ вплив на освітній процес з боку всіх учасників

Виклики з погляду учнів

- ▶ Невідповідність між затребуваними та доступними місцями навчання (відсутність місць)
- ▶ Доступ до Дуальної професійної освіти
- ▶ Посилення професійних вимог
- ▶ Освіта протягом усього життя

► Виклики з погляду підприємств

- Невідповідність між затребуваними та доступними місцями навчання (відсутність претендентів)
- «Готовність до здобуття професійної освіти»
- Інклюзія людей з обмеженими можливостями
- Інклюзія мігрантів

Виклики з погляду держави та суспільства

- ▶ Демографічні зміни
- ▶ Передбачувана нестача кваліфікованих кадрів
- ▶ Тренд на академізацію
- ▶ Регіональні відмінності
- ▶ Інклюзія

Цифри та факти

- ▶ Інформаційний звіт Федерального інституту професійної освіти ([посилання](#))
- ▶ Звіт про професійне навчання ([посилання](#))
- ▶ Федеральне статистичне відомство (Statistisches Bundesamt) ([посилання](#))
- ▶ BMFTR Data Portal ([посилання](#))
- ▶ BIBB Report 2/2025 ([посилання](#))
- ▶ IAB-Forum ([посилання](#))

Освітні стандарти

- ▶ Брошура Федерального інституту професійної освіти: Правила організації професійного навчання, і звідки вони беруться ([посилання](#))
- ▶ Зразки правил організації професійного навчання та рамкового навчального плану (Федеральний інститут професійної освіти) ([посилання](#))

Правові документи

- ▶ Закон про професійну освіту (Berufsbildungsgesetz) ([посилання](#))
- ▶ Закон про охорону праці неповнолітніх (Jugendbeschäftigungsgesetz) ([посилання](#))
- ▶ Закон про тимчасове регулювання нормативних вимог Промислово-торгової палати (Kammergesetz) ([посилання](#))
- ▶ Закон про тарифні угоди (Tarifverhandlungsgesetz) ([посилання](#))
- ▶ Закон про правовий режим підприємств (Betriebsverfassungsgesetz) ([посилання](#))

Сайти

- ▶ GOVET ([посилання](#))
- ▶ BMBFSFJ ([посилання](#))
- ▶ BMFTR ([посилання](#))
- ▶ Федеральний інститут професійної освіти (BIBB) ([посилання](#))

За додатковими питаннями звертайтеся за посилання

- ▶ govet@bibb.de

GOVET at BIBB

Friedrich-Ebert-Allee 114-116
53113 Bonn, Germany

govet@bibb.de

+49 228 107 1818

www.govet.international

